

terem: si ergo præcepto Dei maledictionem constitutum in peccatores, cur non e contrario apud diabolum quædam benedictio sit, ut alii apud eum in benedictione fiant, alii in maledictione? Huic ergo acute et acerrime interroganti sic conabor occurrere et dicere quia et quedam sit benedictio a Nabuchodonosor, quam Deus procul abiciat a nobis: et maledictio, que de nunc dicere debemus, qua digna super peccatores venit. Quæ est igitur benedictio Nabuchodonosor? Quando aliquis in mundo isto locuples fuerit et felicitas gesserit, et omnia ei prospere cursu fluxerint, intantum ut illud, quod scriptum est, ei possit aptari, *Bos ejus non faciet abortivum*: et si universam sæculi habuit prosperitatem, benedictio Nabuchodonosor super eum est. Maledictio vero in eo, quando aliquis recedit a Deo, et nihilominus in parte diaboli constitutus miseris supplicibus torquetur. Vult igitur Deus, ut nunc Scriptura commemorat, testamentum Israeli maledictionem esse apud Nabuchodonosor. Et ideo quia voluit spernere testamentum Nabuchodonosor rex Jerusalem, et milites angelos suos in Ægyptum, testamentum eum Pharaone facere comatus est, ait sermo divinus: *Non dirigetur, non salvabitur*. Quapropter oportet nos ferre patienter, cum a Deo tradimur ultioni. Tradidit quemdam de cœtu Ecclesie Apostolus diabolo in interitum carnis: et tradidit in carnis interitum, non ut perderet traditum, sed ut spiritum traditi conservaret. Ex quo Scriptura ait: *Tradere istius modi satanae in interitum carnis ut spiritus salvus fiat in die iudicii Domini Jesu* (I Cor. v). Traditur autem tormentis peccator, ut recipiat, in presenti supplicia, et pro peccatis suis cruciatus, in futuro refrigerium consequatur, et dici possit de eo: *Recepit mala sua in vita sua*. Si quis igitur penis excruciat juxta maledictum, in quo Deus posuit peccatores, maluerit fugere supplicia, et mittere ad Ægyptum pro auxiliis comparandis, ad Pharaonem, a quo liberavit Deus populum suum, non dirigetur, non salvabitur. Si quis autem patienter maledictionem sustinerit, et supplicia Nabuchodonosor, et tempus peccatorum suorum in oronatu compleverit quomodo ille qui secundum Epistolam Pauli excruciat us est, ut spiritus ejus salvus fieret in die iudicii, iste **990** finem optimum consequetur. Inducit ergo eum maledictionem, et duces terræ ejus accipit, ut fiat in regnum infirmi. Infirmitas efficitur regnum, quod de sancta terra in Babylonem transfertur. Nullus quippe fortis in Babylone, id est, in confusione mentis sue. Omnino non potest extolli homo, qui confusus est, ut custodiat testamentum meum, ut statuat illud, et discedat ab eo, ut mittat nuntios suos in Ægyptum: iste, quia Nabuchodonosor propter peccata sua tormenta perpetitur, et mittit nuntios suos in Ægyptum, non ferens traditionem, qua hosti concessus est a Deo, ut det ei equos et populum multum, id posuit quod in loco prohibuitum est. *Non enim multiplicabis tibi equos* (Deut. xvii), ait Scriptura. Si dirigatur, si salvabitur qui facit adversa, et

A prevaricans testamentum. Oportuerat eum, qui traditus fuerat testamentum Nabuchodonosor, sustinere supplicium: verum non sustinet, et idcirco dicitur de eo. *Non salvabitur*. *Vivo ego, dicit Dominus Adonai, nisi in loco regis qui constituit eum, qui spernit maledictionem meam, et transgressus est testamentum meum*. Est quidam qui inhonorat maledictionem Dei, est et alius qui honorat eam. Nec dubium est quin in presenti de isto queratur Deus, qui maledictionem suam inhonoraverit. Cumenim quis traditus fuerit supplicis, ut castigetur, et non sustinerit quod preceptum est, inhonorat maledictionem Dei. Si vero sustinerit eum omni mansuetudine, et benedictione, et gratiarum actione ad Deum, iste honorat maledictionem, et eum honoraverit maledictionem, necesse est ut etiam benedictionem illius consequatur: *Et transgressus est testamentum meum, cum ipso in medio Babylonis morietur, et non in virtute magna, neque in turba multa faciet Pharaon bellum*. Non potest ei, qui transgressus fuerit et inhonoraverit maledictionem Dei, Pharaon tribuere auxilium; verum in medio Babylonis pro sua pravaricatione morietur. Deinde sequitur et narrat quid peccatores passuri sunt, et post hæc prosperiora quoque commemorat, dicens: *Accipiam ergo de electis cedri, et de vertice cordis eorum avellam, et plantabo ipsum in monte excelso*. Post maledictionem, quas supra memoravimus, re promissio beatitudinis et dulcissimæ pollicitationis in fine sermonis profertur: quia jam qui supplicis indigebant, necant pro peccatis suis tormenta perpassi. **991** Intra memetipsum vero considerans, et diligenter istius loci sensum pertractans, arbitrator de apostolis prophetari Isai quippe sunt de electis cedri, de summitate, de vertice, quod dedit Deus in virorem seculi, radens corda eorum, et plantans eos in monte excelso Jesu Christo Domino nostro. *Et suspendam ipsum in monte alto Israel, et plantabo, et producet propaginem, et faciet fructum*. Fecerunt isti propagines, attulerunt fructus. *Et erit in cedrum magnam*. Considera magnitudinem et sublimitatem Ecclesie Christi, ut intelligas juxta promissionem Dei factum esse, quod dicitur: *Et erit in cedrum magnam, et requiescit super ea omnis avis et omne volatile sub umbra ejus requiescet*. Assume tibi pennas sermonis Dei, et per te reparare sub hac arbore, quam plantata est in monte excelso. *Et requiescet, et propagines ejus restituantur*. Vide quomodo in bona parte prophetia finiatur. Sequitur enim: *Elcognoscent omnia ligna campi, quod ego Dominus, qui humilio lignum* **992** *altum*. Lignum altum populus Judeorum est, qui nunc humiliatus sceleris sui penas luit, quia in Deum nostrum Jesum Christum manus ausus est mittere. *Et extollo lignum humile*. Tu eras lignum humile, lignum dejectum, lignum terræ hærens, verum sublimavit te Deus. *Et arefacto lignum viride*. Lignum viride circumcisio est populus, qui quondam pullulans et florens fuit, verum nimia nunc siccitate contabuit. Ubi quippe nunc vividus sermo apud eos? ubi virtutum choros?

Et revirescere facio lignum aridum. Tu fuisti lignum aridum, et fecit te revirescere Christi adventus. *Ego Dominus locutus sum, et faciam*. Quibus dicitis, ut et nos revirescamus, ut fructus valeamus afferre, ut germinans lignum et non sicum efficiamur, ut nunquam ad radices nostras ponatur securis, quæ in Evangelio prædicatur, attentius Jesum Christum Dominum nostrum cum Patre suo precemur, cui est gloria et imperium in sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA DECIMA TERTIA.

De eo quod dicitur: *Fili hominis, leva plañctum super regem Tyri, et pone faciem tuam contra Sidonem* (Cap. xxvii).

991 Præcipitur nobis ab episcopis discutere sermonem principis Tyri, ut laudes ejus culpasque dicamus: nec non jussum est, ut de Pharaone rege Ægypti aliqua retractemus. Plangitur itaque princeps Tyri: nec putandum est hunc hominem fesse. In medio quippe Cherubim nullus hominum est croatus, et in paradiso Dei, si simpliciter litteram sequimur, hominum nullus est enutritus. Et eum in paradiso deliciarum, sicut diximus, nemo fuerit: nunc dicitur princeps Tyri in paradiso deliciarum natus atque nutritus. Quis est iste princeps Tyri? Veniamus ad Daniele, et occasionem intelligentia repentes, dicamus non esse principem corporeo, de quibus nunc queritur. Post Daniele ab Apostolo petamus exemplum. Deinde rursus prophetarum testimonia vocemus. His omnibus etiam ille copulandus est locus, qui a Moysse in Deuteronomio non tacetur. Age nunc replicemus exempla, incipientes a Daniele. *Principes, ait, videtur Michael*. Ibi que rursum, *princeps Israel* (Dan. x): et in consequenti: *Michael adjuvabat principem regni* **992** *gentium*. Ad hæc addat Apostolus: *Gloria autem et honor et pax omni operanti bonum, Judæo primum et Græco*. Et adjuvare principem Israelitarum, principem regni Græcorum, fortasse jam factum est. In adventu quippe Domini mei Jesu Christi, principes Israel adjuvit principem regni Græcorum, ut gentes consequerentur salutem, et illi credendo, salvarentur. Atque ita in hunc modum dicitur quidam princeps regni Persarum, sicut dicitus est Michael princeps Israelitarum et alius Græcorum. Non sunt ergo hi homines, nec secundum locorum vocabula, in quibus imperant, nominantur. Unde et Apostolus quasi non de hominibus disputans, ait: *Sapientiam enim loquimur inter perfectos, sapientiam autem non hujus sæculi, neque* (Al. nempe) *principum sæculi istius, qui destruantur: sed loquimur Dei sapientiam in mysterio absconsam, quam prædestinavit Deus ante sæcula in gloriam nostram, quam nullus principum sæculi istius cognovit. Si enim cognovissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent* (I Cor. ii). Et quod istius sæculi principes crucifixerunt Salvatorem **993** et Dominum, prophetia testis est, dicens: *Asiterunt reges terræ, et principes convenerunt in unum*

adversus Dominum, et adversus Christum ejus. Unde et alibi in Psalmis scribitur: *Ego dixi, dii estis et filii Excelli omnes: vos autem ut homines moriemini, et tanquam unus de principibus caelestis* (Psal. lxxxii). Et est ibi sermo de nullo penitus principe corporali. Si igitur est quidam princeps regni Persarum, si est princeps Israelitarum Michael, consequenter et Tyri princeps est: et de his nunc principibus propheticus sermo loquitur. Quoniam autem et de Moysse testimonium pollicitus sumus, auscultat quod sequitur: *Quando dividebat Altissimus gentes, cum disseminavit filios Adam, statuit fines gentium secundum numerum angelorum Dei, sive, ut melius habet (secundum numerum filiorum Israel) et facta est pars Domini populus ejus Jacob* (Deut. xxxii). Alii **B** *principi facta est pars Tyri, ubi Babylon, aliis aliæ nationes: atque ita in hunc modum principes possederunt omnes fines gentium. Si quis autem putat loquens in Scripturis quasi de hominibus dictum, intelligat alius spiritualis, et a nullo judicatus. Dignoscuntur enim quedam de Nabuchodonosor rege Assyriorum, quæ non conveniunt personæ ejus. Dixit enim: *In fortitudine faciam, et sapientia intellectus auferam fines gentium, et commovebo civitates inhabitatas, et orbem terrarum omnem comprehendam, et ascendam super sidera caeli, et nubes, et reliqua, et ero similis altissimo* (Isai. x). Hæc Nabuchodonosor. Sic et princeps Tyri et Pharaon. Neque enim intantum agilitus est furis verus et corporeus Pharaon, ut diceret: *Mea sunt flumina, et ego feci ea*. Hoc autem ante lectum est in propheta, quæ est adversum Pharaonem. Neque umquam principem illum, id est, corporeum Pharaonem, draconem nuncupasset, dicens: *Ece ego super Pharaonem draconem, qui sedit in medio fluminum Ægypti, qui dicit, mea sunt flumina, ego feci ea* (Ezech. xxxii). Verum hoc in loco proprio reservetur, quod nunc idcirco assumpsimus ut per notionem Scripturarum manifestus fieret id quod videbatur occultum. Adversum hos principes est nobis pugna. Et beati apostoli qui missi fuerant ad prædicandum, quando ab his, qui fines gentium possederant, homines abducebant, patiebantur iniurias. Verbi gratia dicitur sit: *Ingressi sunt apostoli Tyrum, persecutus est eos princeps Tyri: ascenderunt Antiochiam, impugnavit eos princeps regni* **994** *Syrie: iste erat, qui bellabat adversus eos, non omnes qui putabantur, ut Judas proditor. Quomodo enim ille non principatiter putandus est prodidisse Salvatorem: sic etiam apostolis omnibus, qui persecutionem passi sunt, alius fuit princeps persecutionis. Scriptum est quippe de Juda: *Et post buccellam introivit in illum Satanas* (Joan. xii). Non est enim nobis pugna adversus carnem et sanguinem licet videantur ex carne et sanguine qui nos persequuntur. Non eos oderimus, quin potius diligamus, licet inimici nobis velini permanere: miseram eorum, demonium habent, patiuntur insaniam. Non tam hi sunt adversus nos, qui nos persequuntur, quam illi, qui corda eorum repleverunt. Verum Do-**

mihī deprecemur auxilium, ut infirmos habent conatus tanti adversarii contra humanam animam dimicantes, et dicamus: *Nisi quia Dominus erat in nobis in eo cum exsurgere homines in nos, forsitan vivos deglutissent nos. Igitur est quidam princeps Tyri, et propheta non de Hyram nos docet; hoc quippe nomen in tertio Regnorum libro scriptum est (III Reg. v), non de alio principe Tyri, neque de quoquam homine; non nos humana docent eloquia, sed divina, et quadam ineffabilia, et sacra sub personis hominum. Pharaō homo est aliud quiddam erudior intelligere Pharaōnem. Et Nabal Carmeli homo est, et Hyram homo (I Reg. xxv): sed aliud sub eorum docere effigie. Quis est tantus et talis, qui a corporalibus consensat, qui a visibilibus invisibilia contempletur, et possit unumquodque horum secundum Dei intelligere voluntatem? Quis est ergo princeps iste, discamus, ut cognoscentes lamentationem, etiam quod nunc super ea dicitur, evitemus. Plangitur princeps Tyri. Quam bonus Deus, qui etiam eos, qui se negaverunt, desit! Et hoc venit etiam ex amoris affectu. Nemo quippe plangit quem odit: ut qui plangitur plangitur quidem et mortuus: verum quasi adhuc quaeratur, quasi vivis desiderio sit, diligitur. Et Jerusalem quando plangitur, scriptum est: *Et factum est postquam captus est Israel, et desolata est Jerusalem, sedit Jeremias fletus, et lamentans lamentationem istam super Jerusalem, et ait: Quomodo sedit sola civitas, quae abundat populis, facta est ut vidua, quae multiplicata erat in nationibus: princeps in regionibus facta est in tributum (Thren. i).* Plangitur et Nabuchodonosor. Ubi sunt haereses, ubi sunt qui aiunt istos in perditionem creatos esse? Criminantur **995** Creatorem, ut se criminibus absolvant. Accipe lamentationem istam super regem Babylonis, et dices: *Quomodo cessavit qui repetebat quomodo quievit qui exiebat? In regem Babylonis ista dicitur: Quomodo cecidit Lucifer de caelo, qui mane oriebatur, contritus est in terram (Isai. xiv)?* Et ille de caelo cecidit, et iste signaculum similitudinis, coronae decoris, in Paradiso deliciarum nutritus. Ecce omnes de caelo cecidisse, non descendisse referuntur Dominus vero meus de caelo descendit, et qui descendit, ipse est filius hominis. At non sicut satanas. Non enim descendit de caelo, neque ei mali quicquam acciderat, si descendisset. Audi Jesum dicentem: *Videbam Satanam quasi fulgur de caelo cadentem (Luc. x), non descendentem. Verum non solum Salvator a caelo descendit: quotidie multitudo descendit, et ascendit super filium hominis (Joan. i).* Videbis enim coelum apertum, et angelos Dei ascendentes et descendentes super filium hominis. Et tu expecta ascensionem tuam. Tantum a ruina conurge, et audi: *Exsurge, Jerusalem, a ruina tua. Spera quia scis ascensurus in caelum, et cave ne tibi quoque dicatur: Numquid qui caluit, non resurget? aut aversus non convertetur (Jer. vii)?* Vā qui convertuntur conversione pessima, dicit Dominus. Et iste itaque de his unus est, qui ruerunt, et plangitur ab ho-*

mine princeps, cum principes hominem flere debuerit. Homo est Ezechiel, et filius hominis: qui vero plangitur, Nabuchodonosor est, rex Babylonis. Accipe et tu lamentationem tuam super regem Babylonis, et dices: *Quomodo quievit qui repetebat? et reliqua. Considera in quantum spem vocatus sis, o homo, qui carne circumdatus dicitur. Quasi lac me emulsi, coagulasti autem me ad similitudinem casei, cute et caribus me vestisti, ossibus et nervis me contextisti (Job. x).* Tu ergo, qui de conditione tua dolebas, ecce plangis, et ille qui carne non est circumdatus, a te plangitur: vocalus es enim in eam spem, de qua ille cecidit. Peccato Israel, salus gentibus subintravit. Audeo aliquid sacratis dicere, in locum angelorum, qui ruerunt, tu ascensus es, et mysterium quod aliquando illis creditum est, tibi credendum erit, de quo dicitur: *Quomodo cecidit Lucifer, qui mane oriebatur? Tu vero lux factus es mundi, tu pro illo factus es Lucifer: unus de stellis erat Lucifer, qui de caelo ruit, et tu si tamen de semine es Abraham, inter stellas caeli computaberis. Eduxit enim **996** Abraham foras, et dixit ei Deus: Respice, sic erit semen tuum (Gen. xv).* Hoc autem tunc erit, quando stellae cadent ut folia de caelo, et erit alia gloria solis, et alia gloria lunae, alia gloria stellarum. Stella enim ab stella differt in claritate, sic et resurrectio mortuorum (I Cor. xv). Verum noli gloriari adversum istiusmodi ramos, qui in infidelitate ceciderunt, et fracti sunt (Rom. xi): tu quia in fide stas fide et ascendes. Et per hoc quod plangis principem Tyri, et ea cum lamentatione deploras, quae superius interposuimus, edocere, ne forte in his bonis reperit, quae princeps Tyri habuit etiam tu incipias ruere, si paululum fueris gloriatus, et non custodieris omni custodia cor tuum. Vide quippe quid dicat ad principem Tyri: *Tu signaculum similitudinis. Volo nosse quid fuerit, ut signaculum similitudinis nuncupatus sit. Cum profeceris, accepisti signaculum: quoniam Deus vero hujus pater quem signavit, et misit, et ideo semper credentes signatur a Domino. Jam autem et commune proverbium venit, ut dicamus: ille, et ille non accepit signaculum, et ille signaculum habet. Quis habet signaculum? Ille quem signavit Deus. Audeo aliquid dicere, quia signaculo isto ille signatus est, qui baptizatus in Spiritu sancto, et igne, ille qui largitur imaginem caelestis, qui format te ad superiora, ut ultra non portes imaginem terrestres. Cave, homo, ne seculum istud egrediens, signaculo diaboli sis impressus. Habet quippe ille signaculum. Sicuti portavimus imaginem terrestres, unde, vel quando, vel qui significavit, hoc signo portaverimus imaginem terrestres. Circuit diabolus, et lustrat omnia, volens et ipse signare subiectos sibi. Signal autem singulorum corda consensans, et imprimit in eis figuram terreni per peccata, per vitia, ut portent imaginem terrestres. Audi Jesum quid respondeat, quando imaginem et inscriptionem Caesaris postulat: *Qui habet aures audiendi audiat (Matth. xi);* Nam quia non habebat eam imagi-*

nem quam petebat, neque ipse, neque discipulus suus, docet ubi valeat reperiri imago quae quaeritur. *Vade, inquit, ad mare, et mitte hamum, et eum piscem, qui prius ascenderit, tolle, et aperies os ejus: et cum inveneris staterem, tolle illam, et dabis pro me et te (Matth. xvii).* Neque ego habeo hanc imaginem, et superscriptionem, neque tu, si tamen vere discipulus meus es, si portae inferorum non praevaleant adversum te. Ergo Jesus aliter dat pro se imaginem **997** de mari illam accipiens, quae in pisce fuerat inclusa, similis his piscibus, de quibus hodie lectum est, qui adherent in squamis draconis, qui sedet super flumina Aegypti. Vere quippe istiusmodi pisces ibi adherent. Quanti et hodie pisces sunt quorum rex est iste qui in aquis multis regnat? Scriptum est quippe de invisibili dracone, quia ipse rex est omnium qui sunt in aquis; verum tu non es in aquis, sed in ea terra, quae tibi repromittitur. Et haec dicta sunt, ut diligentius ventilarem, quod sit signaculum similitudinis. Quam beatus fuit in illo tempore quo signaculum similitudinis erat. Tibi adhuc deest ut similitudo signaculi fiat, et procul es ab ejusmodi munere. Dixit quidem Deus: *Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram (Gen. i):* attamen ne dum consecutus es similitudinem. Fecit quippe Deus hominem, ad imaginem Dei fecit: ubi Dei est similitudo. *Cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus cum sicuti est (I Joan. iii).* Ego sic accipio et hoc quod dicitur a propheta, *Deus, quis similis tibi (Psal. xxxiv)?* quasi illud: *Quis putas, fidelis et sapiens dispensator? sicut et hoc: Cum enim apparuerit, similes ei erimus. Quis est, qui assimiletur ei? Pauci admodum sunt, qui receperunt similitudinem et apostoli. Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram.* Iste ergo, qui nunc plangitur, signaculum erat, et plenus sapientia, quem et tu planges, si factus fueris Ezechiel. Nescio autem si et tu sapientia plenus fueris: interim iste, qui plangitur, plenus erat sapientia, et erat decoris corona. Considera qualis fuerit, qui fuit corona decoris. Non simpliciter decet, nec gloria erat in eo, sed corona gloriae. Inno decem decorum noli extra te quaerere, sed circa animae religionem, cogitatorium, ubi *[Al. ibi ait meditatorium] ubi intellectualem consisti, ubi vera est pulchritudo. Quod si volueris ibi quaerere decorum, ubi caro est et sanguis, humor et vena, ubi materia corporalis, non poteris invenire. Siquidem verus decet in Salvatore est, et ita ab illo juxta largitudinem et misericordiam ejus in cunctorum divisus est animas. Accingere gladium tuum circa femur tuum, potentissime, specie tua, et decore tuo, et pulchritudine tua (Psal. xlv, 3).* Est igitur aliquis decet in principali decet nostri, et in anima. Quia autem istiusmodi decet etiam ad animam pertingat humanam, **998** prophetes te doceat dicens: *Audi, filia, et vide, et inclina aurem tuam, et obtiniscere populi, et domus patris tui, quia concupivit rex decorem tuum (Ibid., 11),* id est, sponsus. Quis ita habet pulchram animam, quis tantum possidet decorem, quis

ita est extraneus ab omni foditate, ut possit ei dici: *Concupivit rex decorem tuum? Et tu quidem adhuc istum quæris decorem, et niteris ad placendum: iste vero a decore, quem habuit, in turpitudinem incidit. Et quomodo in corporibus saepe videmus accidere, ut mulier speciosa, et pulchra facie ab agrotatione decorem suum perdat, et per senectutem splendorem vultus amittat, eodem modo et anima, quae pulchra erat, per infirmitatem amittit decorem, et per senectutem deformis efficitur. Cum enim susceperit veterem hominem cum actibus suis, senectute ejus pristinum perdit decorem. Venit Jesus ut transferat nos a veteri homine, et senectutis insignibus: ruga quippe, senectutis indicium est: ut ait Apostolus: *Ut exhibeat sibi gloriosam Ecclesiam non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid istiusmodi, verum, ut sit sancta et immaculata (Ephes. v).* Licet igitur a senectute et ruga ad juventutem transcendere: et hoc est in hac parte mirabile, quod corpus ab adolescentia pergit ad senium: anima vero, si venerit ad perfectum, a senectute in adolescentiam transmittitur. Ideo etiam si exterior homo noster corrumpitur, sed interior renovatur de die in diem. Oportuit te nosse decorem, quem rex concupiscit: oportuit te scire eum, qui aliquando fuit decoris corona: et tu cum fueris consecutus hanc gloriam, cave ne corrugas. Siquidem et iste qui corrumpitur, signaculum erat similitudinis, plenus sapientia, et decoris corona. *In deliciis paradisi Dei tui inquinatus es. Non ait simpliciter in paradiso, sed in paradiso deliciarum. Quaro utrum sit quoddam paradisi differentiae, et cum quis in paradiso Dei fuerit, tamen non sit in paradiso deliciarum: sicut latro ille prima hora cum Jesu ingressus est paradisum: si a te rogem putasne, in paradisum introgressus est, an non? non dubium quin eum respondeas introgressum. Deinde si rursus a te quaeram, quid ergo introgressus paradisum, statimne deliciarum loco exceptus est? Idcirco forsitan quia prima hora ingressus sit paradisum, in paradiso **999** deliciarum Dei factus non est. Sin autem jam videris eum accipientem de ligno vitae, et de cunctis arboribus, quas non interdixit Deus, ita ut de omni ligno paradisi vescerent: si aspexeris eum et illius ligni, et omnium quoque nunc prohibita non sint, cibum edere: et a te rogem, putasne, iste non solum in paradiso factus est, verum etiam in paradiso deliciarum Dei? quid mihi aliud responsurus es, nisi eum in paradisi deliciis constitutum? Ad hanc beatitudinem tu festinas, quid videris plangere. Iste vero, qui plangitur, fuit quondam in deliciis Dei: omnem lapidem bonum indatus est, sardium et carbunculum, sapphirum et beryllum, et hyacinthum, et jaspem, et reliquos duodecim lapides. Difficilis est, et ultra vires nostras natramque hujus loci so expositio sustolli. Quis enim potest naturam uniuscujusque lapidis exponere, et describere sive colorem, sive vim ejus, ut sic valeat reperire, quare lapides isti assumpti sint? Attamen licet non simus tales,**

qui cuncta intelligere possimus, pauca videamus, A quomodo duodecim istis lapidibus indutus fuerit. Si cui divina littere carere sunt (ad quam rem sepe exhortatur adulescentes, sed ut video, nihil proficimus, tantummodo tempora consumentes: non enim potuimus aliquos eorum ad id perducere, ut sacris voluminibus insisterent) et duodecim illos lapides, et cetera requirit in Scripturis, inveniet et in Apocalypsi eodem modo, atque ordine nuncupatos. Qui ibi primus: et hic primus est positus, qui secundus secundus, qui tertius tertius, qui quartus quartus, atque ita usque ad duodecimum lapidem, ordo servatus est. Cur ergo, et super quos lapides isti in Apocalypsi nuncupati sunt? Uti super portas Jerusalem caelestis, ibique dicitur, quia prima porta topazium sit, secunda smaragdus, tertia carbunculus, quarta saphirus, atque ita in hunc modo B in singulas portas singuli lapides distribuuntur. Si intellexeris portas Jerusalem, et portas filiae Sion, ubi et oportet te canere Deo. *Cantabo quippe, ait, omnes laudes tuas in portis 1000 filiae Sion* (Psal. ix, 15): si animadvertis quomodo indutus sit aliquis duodecim lapidibus, et ingressus Jerusalem, et per alias portas ingressus, conspicis virgines duodecim. In libro Pastoris, (a) in quo angelus penitentiam docet, duodecim virgines habent nomina sua, Fides, Continentia, et cetera: potestis quippe legere, si vultis. Deinde quando turris edificatur, cum assumpseris fortitudines virginum, pariter accipies et id quod de portis dicitur: ornamentum quippe tibi est unaqueque virtus, atque ita in hunc modum superaedificat fundamentum Christi, non solum aurum et argentum, verum et lapides pretiosos. Prohibitum est autem edificare ligna, fenem et stipulam (I Cor. iii). Intus est igitur iste lapis duodecimus. Et nobis adhuc imperatum est, ut dicamus de Tyro et Sidone, et Pharaone: angustia temporis neque superiora quae cepimus implere permisit, et haec quae volumus enarrare, quasi commentii more perstringenda sunt breviter. Comminatio est in Sidonem, quae interpretatur (b) venatores. *Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium* (Psal. cxviii). Si Hebraice legis, habes, de laqueo Sidoniorum. Igitur Sidonii venatores sunt, et comminatio, quae fit in eos, propter te fit, quoniam voluit te capere, et diligenter observant quomodo auditores Scripturarum de Ecclesia avellant, quomodo de finibus Iudaeae ad fines Sidonis transferant: verum in omni custodia serva cor tuum, et discere quia comminatio in venatores tui causa sit. De Pharaone vero jam aliqua sermo memoravit, affirmans eum draconem sedentem in medio fluminum

(a) Habes haec lib. iii, Simil. 9, cap. 2 et cap. 16. Sepe hunc Pastoris, sive Hermiae librum laudat Origenes, nec tamen pro Canonico unquam obtrudit. Quia immo homil. 9 in Num. in libello, inquit, Pastoris: si cui lamina Scriptura illa recipienda videtur, similia designantur.

(b) Hieronymo imposuisse hic ipse videtur Origenis locus, scribentem in comment. in Ezechielem cap.

atque dicentem: *Mea sunt flumina, et ego feci illa* (Ezech. xxxix). Novi ergo differentias fluminum, et scio flumina in quibus draco sedeat, super quae flumina hi, qui de Israel capti fuerant, sedentes, cum carmen Sion canere non possent, flebant, secundum id quod in Psalmis scriptum est: *Super flumina Babylonis illic sedimus, et flevimus* (Psal. cxxxv), 1. Et scio aliud flumen, cuius impetus laetificat civitatem Dei, juxta Psalmista vocem dicentis: *Fluminis impetus laetificat civitatem Dei*. Vis audire quis est iste fluvius, cuius impetus laetificat 1001 civitatem Dei? Jesus Christus Dominus noster est fluvius, cuius impetus laetificat civitatem Dei. Iste est qui ait per Isaiam: *Ecco ego declino in vos quasi fluvius pacis* (Isai. lxxvi). Scio ergo quosdam esse fluvios repromissos, qui ex hoc fluvio manant. Omnis enim, qui biberit ex aqua ista, sitiet rursum: *Qui autem biberit ex aqua, quam ego dederam, ait Jesus, non sitiet in aeternum, sed erit fluvius in eo fons aquae salientis in vitam aeternam, et flumina de ventre eius egredientur* (Joan. iv). Habes igitur fluvios sanctos, a quibus procul est draco. Quomodo enim tria sunt impossibilia mihi ad intelligendam, via serpentis supra petram, *Petra autem erat Christus*, et non est via serpentis ubi est Jesus: sic non possum in 1002 his fluminibus draconis invenire vestigia. Est autem quidam fluvius, quem draco fecit, dicit quippe draco, et comminatur Deus tam draconem, quam fluvium in quibus est draco: *Mea sunt flumina, et ego feci illa*. Audi hereticum cum omni versutia et ingenio praedicantem, necdum venisse Jesum Christum. Iste est flumina, in quibus versatur draco, et ipse fecit eam, et dicit draco: *Mea sunt flumina, et ego feci illa*. Idcirco diligenter attende, cum aquam biberis, ne forte de illo fluvio bibas, in quo sedet draco: sed bibe ex aqua viva, et de eo fluvio, in quo est sermo Dei, in quo Dominus noster Jesus Christus, cui est gloria et imperium in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA DECIMA QUARTA.

De eo quod dicitur: *Porta haec clausa erit, non aperietur, et nemo per eam transibit quia Dominus Deus transibit per eam* (Cap. xlii).

1001 Et ait Dominus ad eum: *Porta haec clausa erit, non aperietur, et nemo per eam transibit, quia Dominus Deus Israel transibit per eam, et egredietur. Et erit clausa*. Portas plures templi describit, specialiter Ezechiel filius hominis, et quod de singulis descriperit portas, nunc rursus exponit his, qui habent aures ad audiendum, de porta sanctorum exteriori quae respicit contra Orientem, et clausa sit semper. *E ait Dominus ad eum: Porta haec clausa erit, non aperietur, et nemo per eam transibit, quia*

xxxvii, de hoc psalmi testimonio: *Ubi nos legimus, Venantium, in Hebraico scriptum est, Sidoniorum*. Monumentum vero nos in eum locum, in Hebraeo ירושלים ירושלים, non Sidonim legi, et Joces, aucupem venatoreum vero proprie dici, Sajad יצא. Vide quae ad excusandum memoriae lapsus in Hieronymo Vietorio congerit, nobisque notata sunt ad laudatum Ezechielis caput supra pag. 307, not.

Dominus Deus Israel ingreditur per eam, et egredietur: et erit clausa. Et aliam causam addit cur clausa sit porta, non solum quia Dominus Deus transibit per eam, sed quia et dux sedebat in ea, ut comedit panem coram Domino secundum viam Eloam, quod interpretatur vestibulum portae. *Et ingreditur secundum viam ejus, et egredietur*. Dominus Deus universitatis conditor per aliquam portam, quae ex sensibili materia est, atque clausa semper ingreditur et egreditur, et ejus causa, qui coelum terramque fundavit, ingreditur et egrediens nuncquam porta reserabitur. Verum alia ratio est portae exterioris, et secundum viam sanctorum. Quae est ergo illa ratio, ut clausa permaneat? Supradictus dux ibi sedet, ut nemo cum videat sedentem [Leg. edentem] panem in conspectu Domini. Qui haec observare legit, nonne quoddammodo B Scripturam audit loquentem: *Surgam qui dormis? Nonne stimulat ut exurgat a mortuis, et ea, quae clausa sunt, quaerit? Ego audenter dicam, secretiora quaeque clausa esse, et manifestiora reserata, et non esse clausa. Aperiens ea quae clausa sunt, haec nos dicimus; sed Evangelia testantur: *Vae vobis, scribae, et pharisaei hypocritae, et vobis legis doctoribus, quia tulistis clavem scientiae, et ipsi non intrastis, et ingredienti prohibuistis* (Luc. xi). Est igitur quidam clavis scientiae ad ea, quae sunt clausa, reseranda: et sunt plurimi, neque ipsi ingredienti, neque eos permitentes, qui ingredi volunt. Et in alio loco sensus Scripturarum liber dicitur esse signatus: *Et erunt sermones libri istius, quasi sermones libri signati: quem si dederint homini litteras nescienti, dicentes ei, lege, et dicit, nescio litteras: et dabitur ei homini scientia litteras, dicentes ei, lege, et dicit, non possum legere, signatus est enim* (Isai. xxviii). Manifestius autem voluntatem hujus exempli, Apocalypsis Joannis continet, memorans: *Circumivit angelus dicens, quis dignus aperire signacula, et solvere ea, et legere quae scripta sunt? Et nemo inventus est in caelo, neque in terra, neque sub terra, qui possit aperire signacula, et legere quae scripta erant in libro. Sed ego flebam. Et venit quidam ad me et dixit mihi: noli flere. Ecce viciit leo de tribu Juda, radix est 1003 genus David, aperire librum et solvere signacula ejus. Et aperuit, qui erat de tribu Juda, et manifestavit quae erant scripta* (Apoc. v). Quamdiu non venit Deus meus, clausa erat lex, clausus sermo propheticus, velata lectio veteris Testamenti, et usque ad hanc diem, quando legitur Moyses, velamentum in corde Judaeorum est positum. Sunt autem quidam, qui amant velamentum, et odeunt eos qui de velamine interpretantur: sed nos convertamur ad Dominum, ut, ablato velamine, dicamus: *Nos autem omnes revelata facie gloriam Dei speculantes in eandem imaginem transformamur a gloria in gloria* (II Cor. iii). Verum est quaedam porta, et una, et clausa, per quam nemo transiit. Sunt quippe quaedam*

A universae creaturae incognita, et nisi tantummodo nota. Neque enim quidquid novit filius, hoc mundo aperuit. Non capit creatura, quod capit Deus; et ut ad majora veniam, non capiunt signa aequaliter cognitionem. Plus erat in Paulo quam in Timotheo, cum esset vas electionis. Et vere magnum in domo vas, Timotheus rursum capit quae ego capere non possum. Et est forsitan aliquis, qui etiam me minus capiat: sunt quaedam quae solus Christus capit, et idcirco clausa est janua templi Dei. Quae est enim ista? obscuro. Exterior, quae extra mundanas res, et incorporaeas, et, ut ita dicam, immateriales aperit. Neque enim frustra positum est, exterioriorem januam semper esse clausam. Quae est ista janua exterior? Sanctorum. Quare clausa? quia Dominus Deus Israel solus ingreditur et egreditur per eam. Quare ingreditur? ut cognoscatur. A quo? a duce. Quis ad clausam portam dux iste? Salvator est, qui panem comedit, qui portam cum Patre claudit, qui spiritali pasceatur cibo. *Meus cibus est, dicens, ut faciam voluntatem ejus, qui misit me, ut perficam* 1004 *opus ejus* (Joan. iv). Clausa est itaque janua ut nemo videat magnum sacerdotem panem in sanctis sanctorum comeditem. Ad haec autem probanda quae dicimus, qui Leviticum legit (Levit. vii), ablato ex corde suo velamine, poterit agnoscere mysterium sacerdotum. Ibi quippe sacrificiis et cibis, qui soli sacerdotes comedunt, refertur. Sunt quidam cibi sacerdotes, quos non comedit sacerdos in domo sua, non cum filiis, licet sacerdotes sint, non cum uxore, licet legitime innupserit; sed in loco sancto comedit eos, et comedit ibi escam in sanctis [Al. sancta] sanctorum. Quomodo sacerdos non comedit escam in domo sua, aut in alio quoquam loco, sed in sanctis sanctorum: sic Salvator meus solus comedit panem, nullo valente comedere cum eo. Est autem quidam locus, in quo comedit, et me secum attrahit ad vescendum: *Ecce enim inquit, ad ostium sto, et pulso, si quis mihi aperuerit, ingrediar ad eum, et cenabo cum eo, et ipse mecum* (Apoc. iii). Ex quo apparet, et altum posse ornare cum eo. Porro quaedam esca est, qua solus tantummodo vescitur. Excellens quippe ab universa conditione natura ejus, et ab omnibus segregata, facit eum quotidianum panem de Patris natura comedere. Unusquisque nostrum petit panem quotidianum, et petens quotidianum panem, non eundem nec ejusdem mensurae eum accipit, verum semper in orationibus puris, et munda conscientia, in factis justitiae, quotidianum comedimus panem. Si quis vero minus purus est, alio modo quotidianum comedit panem. Dominus autem, qui omnium iudex est, det nobis panem viventem, ut cibati eo, et corroborati possimus in coelum iter facere, glorificantes Deum omnipotentem, per Christum Jesum, cui est gloria et imperium in saecula saeculorum. Amen.